

О. В. Покатаєва

д-р екон. наук

О. І. Трохимець

канд. екон. наук

м. Запоріжжя

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЦІН НА СОЦІАЛЬНО-ОРІЄНТОВАНІ ТОВАРИ ТА ПОСЛУГИ

Постановка проблеми. Одним з найбільш вагомих інструментів регулювання економіки, є ціна. За допомогою цін виробництво продукції підпорядковується суспільним потребам, вираженим у формі платоспроможного попиту, ціни стимулюють зниження витрат на виробництво і реалізацію товарів, запровадження досягнень науково-технічного прогресу і підвищення якості товарів. Ціна є складовою загальної економічної та соціальної політики держави й забезпечує рівні економічні умови та стимули для всіх форм власності, економічної самостійності підприємств, позитивно впливає на збалансування ринку засобів виробництва, товарів і послуг та сприяє підвищенню якості продукції. Варто зауважити, що саме ціни спричиняють збіднення деяких шарів населення та допомагають збагачуватись іншим, тому заради соціальної та економічної стабіль-

ності країни політика ціноутворення потребує активного втручання з боку держави [9, с. 201].

Як зазначив Посохов І. М. Жодна країна не зазнавала в такі стислі строки таких різких і масштабних змін у всіх сферах суспільного життя, у тому числі і в економіці. Більш того, практично ні в одній країні світу не відбувався такий швидкий перехід від централізованої системи управління національною економікою до ринкової. Тому не випадково способи і методи управління економікою, що добре зарекомендували себе у ряді країн, в Україні не спрацьовують, а деколи дають прямо протилежний результат бажаному. Побудова оптимальної управлінської моделі в соціальній сфері припускає зокрема вплив державних органів управління на процеси, що відбуваються в економіці України. Одним з найважливіших інструментів впливу держави на соціальну політику є державне регулювання ряду цін [10].

Аналіз публікацій. Державне регулювання цін розглядали такі вчені як Л. Антоненко, В. Бабич, А. Гальчинський, С. Галуза, В. Геєць, Д. Гладких, Б. Данилишин, В. Кононенко, В. Корінев, І. Михасюк, С. Мочерний, Б. Пасхавер, А. Савченко, В. Штучний, Л. Шкварчук, О. Шпичак.

Теоретико-методологічні основи дослідження ціноутворення в економічній системі ринкового типу були в центрі уваги класиків економічної науки А. Сміта, Д. Рікардо, Л. Вальраса, А. Маршалла, К. Маркса, Й. Шумпетера, М. Кондратьєва, М. Туган-Барановського та багатьох інших, вони поглиблено розглядаються у працях вчених сучасності, зокрема Т. Артьомової, К. Вальтуха, А. Гриценка, Дж. Дебре, К. Ерроу, В. Медведєва, Ю. Осіпова, М. Павлишенка, С. Тютюнникової та інших [13, с. 25].

Проблемі ціноутворення приділяли увагу: Т. В. Голлобова [3], розглядаючи особливості формування цін у зернопродовольчому комплексі; І. В. Несторишен [6.], досліджуючи проблеми ціноутворення в умовах ринку; Л. Круковська [5], аналізуючи теоретико-практичні аспекти регулювання цін, А. Г. Пенцова [8], розглядаючи теоретичні аспекти і методи ціноутворення.

Питанням державного регулювання цін на продовольчі товари приділялася увага у працях М. Войнаренко, Л. Рибчинської, Н. І. Верхоглядової, Д. Гладких, Г. Джумагельдієвої, В. Добровольської, Я. Литвиненка, М. Нетяжук, В. Онегіної, Н. Парижак, О. Покатаєвої, І. Салімжанова, Ю. Тормоса, Л. Шкварчук та інших. Особливості й тенденції державного регулювання цін на продовольчі товари розвинених країн знайшли висвітлення у працях В. Беседіна, А. Циганюка, М. Лева, М. Гамана та інших [13, с. 25].

Особливої уваги аналізу державного регулювання цін на соціально значущі товари у своїх роботах приділяє Посохов І. М. [10]. Зокрема, у своїх наукових роботах Посохов І. М. зазначав, що за роки незалежності України, проблеми державного регулювання економіки та державного регулювання цін розглядали такі провідні вітчизняні вчені, як: Л. Антоненко, В. Бабич, А. Гальчинський, С. Галуза, В. Геєць, Д. Гладких, Б. Данилишин, В. Кононенко, В. Корінев, І. Михасюк, С. Мочерний, Б. Пасхавер, А. Савченко, В. Штучний, Л. Шкварчук, О. Шпичак, та інші. Значний внесок в дослідження проблем регулювання агропромислового комплексу та продовольчої безпеки зробили А. Лисецький і І. Лукинов [10]. Суттєвий внесок у дослідження проблем ціноутворення і регулювання цін внесли такі російські вчені-економісти, як С. Глазьев, В. Єсіпов, І. Салімжанов, В. Слепов, Т. Слепнева, М. Туган-Барановський та інші.

З середини 90-х рр. інтерес до вивчення проблем державного регулювання цін зростає у зв'язку з виникненням цінних криз, а також підвищеної уваги до державного регулювання цін з боку держави. Разом з тим дана тема потребує подальшого дослідження і систематизації в наукових роботах і публікаціях, представлених в Україні. Варто зазначити, що в умовах сьогодення, інтерес до регулювання цін на соціально орієнтовані товари та послуги зростає.

Метою статті є аналіз й узагальнення вітчизняної практики державного регулювання цін на соціально орієнтовані товари й послуги.

Виклад основного матеріалу. Державне регулювання цін — це політика впливу держави за допомогою законодавчих, адміністративних та кредитно-фінансових заходів на ціни з метою сприяння стабільному розвитку економічної ситуації в країні. Державне регулювання цін являє собою діяльність держави, спрямовану на встановлення і збереження такого рівня цін, який би забезпечував рентабельну діяльність суб'єктів господарювання, паритет цін різних галузей економіки, реальність заробітної плати, стійкість валюти й інші економічні параметри в державі. Методи державного регулювання цін на соціально орієнтовані товари та послуги поділяють на прямі та непрямі (рис. 1).

В Україні регулювання цін здійснюється відповідно до законодавства про ціноутворення, а саме, Закону України «Про ціни і ціноутворення» [5] нормативних актів загальнодержавного та місцевих рівнів, які регулюють окремі напрямки політики ціноутворення в країні.

Державне регулювання цін на продовольчі товари здійснюється на основі постанови Кабінету Міністрів України від 25 грудня 1996 року № 1548 «Про встановлення повноважень органів виконавчої влади та виконавчих органів міських рад щодо регулювання цін (тарифів)» [11]. Методи державного регулювання цін на продовольчі товари покликані забезпечити стабільність цінової ситуації продовольчому ринку, а також гарантію оптимального співвідношення рівнів доходів громадян із витратами на купівлю продуктів харчування.

Варто зазначити, що державне регулювання цін спрямоване на досягнення певних цілей, серед яких, по-перше, втримання процесу інфляції, що досягається за допомогою встановлення максимально граничного рівня націнки на товари для підприємств торгівлі, встановлення граничного рівня рентабельності товаровиробників, блокування цін.

По-друге, воно передбачає відкриття доступу до споживання товарів усім верствам населення незалежно від їх рівня життя та соціального статусу. Це досягається встановленням граничних цін на товари першої необхідності та надання податкових пільг підприємствам—товаровиробникам.

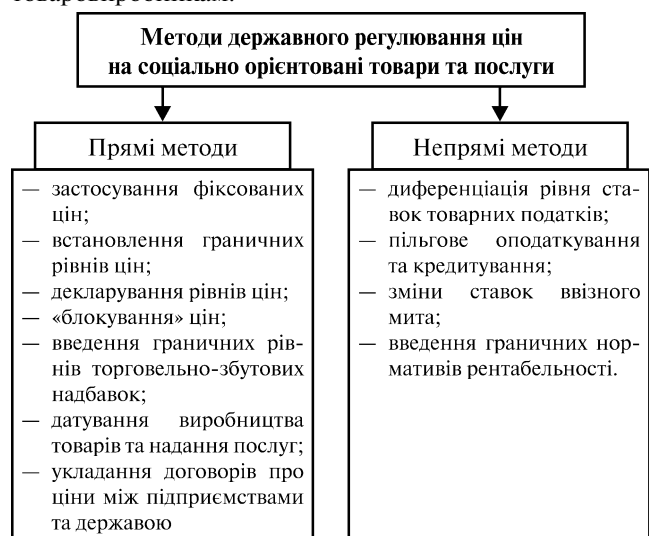

Рис. 1. Методи державного регулювання цін на соціально орієнтовані товари та послуги [1], удосконалено авторами

Таблиця 1

Середні роздрібні ціни на продовольчі товари у роздрібній мережі Запорізької області, грн./кг.

Найменування продукції	Середня ціна (грн/кг)		Динаміка зміни середн. цін за період з 30.08.2010 по 30.08.2013,%
	на 30.08.2010	на 30.08.2013	
борошно вищого гатунку	2,97	4,06	+36,7
хліб з борошна вищого гатунку	4,25	5,84	+37,4
хліб з борошна 1 гатунку	3,87	4,94	+27,6
хліб з суміші борошна	3,68	4,86	+32,1
макаронні вироби	4,83	6,01	+24,4
крупа гречана	10,02	7,24	-27,7
крупа манна	3,59	5,10	+42,1
рис	8,26	8,39	+1,6
цукор-пісок	8,92	6,74	-24,4
ковбасні вироби варені	29,18	35,18	+20,6
молоко жирн. 2,5 %	5,49	7,15	+30,2
сметана жирн. 20 %	15,76	21,64	+37,3
масло вершкове	46,39	55,89	+20,5
олія соняшникова	10,95	14,76	+34,8
яловичина	35,40	51,12	+44,4
м'ясо птиці	17,04	21,40	+25,6
сир жирністю 9 %	29,58	41,65	+40,8
яйця курячі	3,48	9,28	збільшилась майже у 2,5 рази

По-третє, державне регулювання цін ставить за мету захист української економіки від руйнівного впливу цін. Так, у разі відпускання цін на тепло- та енергоносії, водопостачання та пальне, їх зростання може призвести до непомірно високих цін на продукцію, що виробляється та реалізується, оскільки ціни на вищевказану продукцію закладаються до собівартості інших товарів та послуг.

По-четверте, регулюванням цін забезпечується підтримка соціально незахищеним верствам населення: малозабезпечених, пенсіонерів, багатодітних родин, тобто тих, які найбільше потребують допомоги держави (регулювання цін на комунальні послуги та субсидії). І нарешті, регулювання цін дає змогу захистити вітчизняного товаровиробника від негативного впливу зовнішньої конкуренції [9, с. 203].

Згідно ст. 13 Закону України «Про ціни і ціноутворення» [5] цінове регулювання здійснюється декількома способами [9, с. 204]. Прямими методами, які відображають вплив держави регулювання цін і тарифів виробників товарів та послуг, а саме встановлення фіксованих або граничних рівнів цін, декларування зміни ціни, введення граничних розмірів торговельно-збутової націнки, блокування цін, надання дотацій виробникам товарів, укладання договорів про ціни між державою та підприємствами. Застосування методів встановлення пільгових платежів, здійснення кредитування на пільгових засадах, введення граничних рівнів рентабельності дає змогу опосередковано регулювати ціни на товари та послуги.

Методи запровадження обов'язкового декларування змін оптово-відпускних цін на продукти харчування — борошно пшеничне та житнє, яловичину, свинину, м'ясо птиці, ковбасні вироби варені, молоко, сир, сметану, масло вершкове, яйця курячі, цукор та соняшникову олію — забезпечуються шляхом надання облдержадміністраціям повноважень щодо здійснення вищезазначених дій.

Право встановлення та регулювання цін на дитяче харчування, тарифів на послуги, які надають лікувально-профілактичні державні та комунальні заклади охорони здоров'я, граничних надбавок на окремі види вітчизняних та імпортованих лікарських засобів і виробів медичного призначення та інші товари першої необхідності здійснюється шляхом надання широкого кола повноважень місцевим органам виконавчої влади, що дає їм можливість оперативно реагувати на зміни в ціновій політиці та здійсненні їх регулювання з урахуванням місцевих особливостей із застосуванням введення максимального розміру торговельно-збутової надбавки [9].

Згідно зі ст. 1 Закону України «Про ціни й ціноутворення» торговельна надбавка (націнка) — це сума витрат суб'єкта господарювання, що пов'язані з обігом товару та здійснюються в процесі його продажу (реалізації) у роздрібній торгівлі, та прибутку. Гранична торговельна надбавка (націнка) є її максимально допустимим рівнем, який повинен враховуватися суб'єктом господарювання під час реалізації товару в роздрібній торгівлі.

Також, крім торговельної надбавки, необхідно проводити аналіз рівень роздрібних цін на продовольчі товари. Розглянемо рівень цін на продовольчі товари на прикладі Запорізької області (табл. 1).

Згідно звіту про результати періодичного відстеження результативності розпорядження голови облдержад-

міністрації «Про встановлення граничних торговельних (постачальницько-збутових) надбавок на продовольчі товари» серед інших регіонів України за рівнем цін на підприємствах торгівлі станом на 30.08.2013 Запорізька область посідала: на борошно вищого гатунку — 25 позицію (на 30.08.2010 — 25 позицію); на хліб з борошна вищого гатунку — 15 позицію (на 30.08.2010 — 14 позицію); на хліб з борошна 1 гатунку — 17 позицію (на 30.08.2010 — 2–3 позицію); на хліб з суміші борошна — 19 позицію (на 30.08.2010 — 3 позицію); на макаронні вироби — 27 позицію (на 30.08.2010 — 8–9 позицію); на крупу гречану — 26 позицію (на 30.08.2010 — 10 позицію); на крупу манну — 26 позицію (на 30.08.2010 — 20–21 позицію); на рис — 18 позицію (на 30.08.2010 — 20 позицію); на цукор-пісок — 17 позицію (на 30.08.2010 — 3 позицію); на ковбасні вироби варені — 12 позицію (на 30.08.2010 — 3 позицію); на молоко жирн. 2,5 % — 22 позицію (на 30.08.2010 — 16–17 позицію); на сметану жирн. 20 % — 24 позицію (на 30.08.2010 — 4 позицію); на масло вершкове — 25 позицію (на 30.08.2010 — 6 позицію); на олію соняшкову — 23–24 позицію (на 30.08.2010 — 5–7 позицію).

Отже, за досліджувальний період відбулось зростання роздрібних цін на більшість соціально орієнтованих продовольчих товарів за рахунок підвищення оптово-відпускних цін виробниками (внаслідок подорожчання основних складових собівартості виробництва товарів). Проте, спостерігається зниження роздрібних цін на крупу гречану та цукор-пісок.

В табл. 2 наведені середні рівні торговельних надбавок на продовольчі товари Запорізької області.

Таблиця 2
Торговельні надбавки до оптової ціни виробника (митної вартості) на продовольчі товари у торговельній мережі Запорізької області, %

Найменування продукції	Торговельна надбавка, %		Відхилення з 30.08.2010 по 30.08.2013, %
	на 30.08.2010	на 30.08.2013	
борошно вищого гатунку	8,5	5,7	-32,9
хліб з борошна вищого гатунку	9,5	7,8	-17,9
хліб з борошна 1 гатунку	9,9	6,3	-36,4
хліб з суміші борошна	9,4	9,4	-
макаронні вироби	9,5	7,9	-16,8
крупа гречана	10,9	8,4	-22,9
крупа манна	9,8	10,8	+10,2
рис	10,1	5,9	-41,6
цукор-пісок	11,0	3,3	-70
ковбасні вироби варені	10,1	11,0	+8,9
молоко жирн. 2,5 %	8,9	7,4	-16,9
сметана жирн. 20 %	9,5	7,5	-21,1
масло вершкове	10,2	11,2	+9,8
олія соняшникова	9,6	9,1	-5,2
яловичина	9,0	7,8	-13,3
м'ясо птиці	7,6	5,7	-25
сир жирністю 9 %	9,4	8,0	-14,9
яйця курячі	8,4	9,9	+17,9

За результатами аналізу даних, наведених у табл. 2, встановлено, що застосовані торговельні надбавки на основні продовольчі товари не перебільшують рівнів, передбачених розпорядженням голови облдержадміністрації від 22.09.2008 № 353 «Про встановлення граничних торговельних (постачальницько-збутових) надбавок на продовольчі товари».

Згідно даних Дніпропетровської обласної державної адміністрації станом на 01.03.2010 середні рівні торговельних надбавок на борошно вищого сорту, вермішель, крупу гречану, крупу манну, рис, ковбаси варені 1 сорту та сметану в торговельній мережі області є найнижчими серед регіонів України і відповідно складають: на борошно вищого сорту — 7,0 % (у Київській області — 14,3 %, у Житомирській — 13,5 %, Донецькій — 12,1 % і т. д.); вермішель — 5,2 % (у Київській області — 15,4 %, Житомирській — 14,1 %, Херсонській — 13,2 %, Донецькій — 10,8 % і т. д.); на крупу гречану — 5,2 % (у Київській області — 14,6 %, Закарпатській — 14,3 %, Житомирській — 13,5 %, Донецькій — 10,8 %, Запорізькій — 10,0 % і т. д.); на крупу манну — 6,2 %, (у Київській області — 15,4 %, Житомирській області — 14,2 %, Рівненській — 13,0 %, Донецькій — 11,5 %, Запорізькій — 9,9 % і т. д.); на рис — 6,2 % (у Київській області — 14,5 %, Житомирській — 13,9 %, Закарпатській — 13,8 % і т. д.); на ковбаси варені 1 сорту — 5,9 % (у Житомирській області — 14,9 %, Київській — 14,7 %, Донецькій — 13,3 %, Запорізькій — 10,7 %); на сметану — 5,3 % (у Житомирській області — 14,8 %, Чернігівській — 14,9 %, Київській — 14,5 % та ін.).

Досягнення поставленої мети державного регулювання ціноутворення здійснюється системно, через вирішення основних завдань економічного розвитку

країни, формування державної політики ціноутворення, визначення пріоритетів регулювання. Так, у першу чергу державному регулюванню і контролю підлягають ціни на продукцію і послуги підприємств державної власності. До них належать тарифи на залізничні перевезення, комунально-побутові послуги, послуги зв'язку та ін. Крім того, фіксовані і регульовані ціни встановлюються на ресурси, які здійснюють визначальний вплив на загальний рівень і динаміку цін, на товари і послуги, що мають вирішальне соціальне значення, а також продукцію, товари і послуги, виробництво яких сконцентроване на підприємствах, що займають монополіне становище на ринку. Практика засвідчує, що найчастіше як в Україні, так і світі ціни регулюються на електроенергію [2, с. 87]. Це пояснюється тим, що зростання цін на цей вид ресурсу означає однозначне підвищення цін на всі товари, що виробляються в даній державі.

Регулюванню мають підлягати тарифи на послуги, оскільки через їх підвищення спостерігалось зростання та коливання індексу споживчих цін.

За своєю сутністю індекс споживчих цін (ІСЦ) характеризує зміни у часі загального рівня цін на товари та послуги, які купує населення для невиробничого споживання. Він є показником зміни вартості фіксованого набору споживчих товарів та послуг у поточному періоді до його вартості у базисному періоді [4].

Індекс споживчих цін вимірює: динаміку цін, а не їх рівень; динаміку цін тільки на споживчі товари та послуги, тобто ті, які домогосподарства придбають для невиробничого (власного) споживання; зміну сукупної вартості всього набору товарів та послуг, а не кожної окремої його складової; зміну середніх цін на товари (послуги)-представники, а не зміну цін на той чи інший конкретний товар; зміну цін в середньому по країні, а не в окремих міських поселеннях, а тим більше — в підприємствах торгівлі.

На прикладі Запорізької області розглянемо зміни індексів споживчих цін на товари та послуги в період з 2002 по 2013 роки (табл. 3).

Таблиця 3
Індекси споживчих цін на товари та послуги у 2002–2013 [4]
(до попереднього року; %)

Роки	ІСЦ	Продукти харчування та безалкогольні напої	Алкогольні напої, тютюнові вироби	Одяг і взуття	Житло, вода, електроенергія, газ та інші види палива	Предмети домашнього вжитку, побутова техніка та поточне утримання житла
2002	100,8	99,9	101,1	101,0	102,3	100,6
2003	105,2	106,3	102,2	100,6	104,3	101,6
2004	109,0	111,4	104,7	101,0	107,1	103,0
2005	113,5	116,2	106,5	101,9	109,0	104,7
2006	109,1	105,3	106,2	102,3	134,1	102,0
2007	112,8	109,7	107,8	102,0	142,5	102,3
2008	125,2	135,7	114,9	102,8	114,2	107,6
2009	115,9	111,9	136,0	108,0	125,5	122,1
2010	109,4	110,9	125,6	103,7	109,4	103,2
2011	108,0	106,4	116,0	101,6	117,1	102,9
2012	100,6	97,9	107,5	98,9	102,6	101,9
2013	99,7	97,8	108,4	97,0	100,3	99,7

Значно виріс індекс споживчих цін на продукти харчування у період з 2006 по 2008 р. (з 105,3 по 135,7) та алкогольні вироби з 106,2 по 114,9 відповідно у 2006 та 2008, а у 2009 р. індекс споживчих цін піднявся до рівня 136,0. Індекс приросту споживчих цін на одяг та взуття не змінився.

Значні зміни у індексі споживчих цін почали відбуватися з 2009 року. Такий результат може бути внаслідок зниження купівельної спроможності населення. Результатом зростання індексу споживчих цін могло стати підвищення цін на житло, воду, електроенергію, газ.

Висновки. У процесі дослідження сутності та значущості державної політики ціноутворення показано її соціальну спрямованість і позитивний вплив на поліпшення ситуації на вітчизняному ринку. Вдало розроблена політика ціноутворення є запорукою зниження рівня інфляції та подальшого ринкового зростання. В результаті дослідження наведено дві групи методів ціноутворення та перераховано складові кожної з них. Досліджено основи державного регулювання цін на продукцію соціального значення

Кризовий стан соціально-економічного розвитку України та її регіонів вимагає своєчасної та об'єктивної інформації щодо цін на соціально орієнтовані товари та послуги. Також, слід зазначити, що в сучасних умовах вдале ціноутворення неможливо уявити без державного регулювання та контролем за додержанням цін.

Цінова ситуація на ринку основних продуктів харчування (зокрема на соціально орієнтовані продукти) перебуває на контролі обласної влади. Слід зазначити, що державне регулювання граничних рівнів торговельних надбавок на продукти харчування запобігає необгрунтованому підвищенню цін на соціально значущі продовольчі товари. Варто зауважити, що регулюванню мають підлягати не тільки товари широкого вжитку та першої необхідності, а й тарифи на послуги щодо перевезення вантажів, оскільки від їх розміру залежить розмір цін на товари, що надходять до підприємств торговельної мережі.

В результаті дослідження підтверджується висновок, що держава перехідного періоду виступає організатором і провідником спостереження та контролю за рівнями і динамікою цін. Не виключена також її активна роль у цінових процесах, яка проявляється у виробленні і практичній реалізації заходів прямого і непрямого регулювання цін. Ступінь використання тих чи інших з них визначається загальним спрямуванням економічної політики та конкретними завданнями, що поставлені перед нею.

Список використаних джерел

1. Андрусь О. І. Аналіз проблем сучасного ціноутворення в Україні та обґрунтування шляхів підвищення його ефективності / Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка» 14.05.2013 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=2027>.
2. Верхоглядова Н. Основи ціноутворення / Наталя Верхоглядова, Світлана Ільїна та ін. — К. : КОНДОР, 2007. — 251 с.

3. Гололобова Т. В. Проблеми ціноутворення в зернопродовольчому комплексі України [електронний ресурс] / Економіка підприємства. — Режим доступу : http://www.rusnauka.com/7_NMIW_2011/Economics/10_81024.doc.htm.

4. Державна інспекція України з контролю за цінами [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://dci.gov.ua/news/384-poltichna-kriza-u-schn-lyutomu-nevplnula-na-cni-na-prodovolch-tovari-scho-pdlyagayut-regulyuvannyu.html>.

5. Закон України «Про ціни й ціноутворення» від 21.06.2012 № 5007-VI зі змінами і доповненнями [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5007-17>.

6. Індекс споживчих цін: сприйняття та реальність : посібник / Державний комітет статистики України. — К. — 2006. — 56 с.

7. Круковська Л. Ринок, ціни та ціноутворення в Україні: теорія та практика [Електронний ресурс] / Круковська Л. // Актуальні проблеми державного управління : збірник наукових праць Одеського регіонального інституту державного управління. — Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/Portal/Soc_Gum/Ardu_o/2009_2/R_2/Krukovska.pdf.

8. Несторишен І. В. Проблеми ціноутворення в умовах ринку [Електронний ресурс] / Несторишен І. В. // Вісник Хмельницького національного університету. Серія «Економічні науки». Науковий журнал. — Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vchnu_ekon/2010_5_1/121-125.pdf.

9. Оперативні дані державного управління статистики України [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2014/ct/is_c/isc_u/isc2014gr_u_.html.

10. 8. Пенцова А. Г. Модифікація функціонального механізму цін [Електронний ресурс] / Управління розвитком : збірник наукових праць. — Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Uproz/2012_5/u1205pen.pdf.

11. Покатаєва О. В. Державне регулювання трансформації торговельно-економічних відносин: інституціональний підхід : монографія / О. В. Покатаєва. — Запоріжжя : Вид-во КПУ, 2009. — 408 с.

12. Посохов І. М. Державне регулювання цін на продукцію соціального значення : автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.03 / І. М. Посохов ; Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна. — 2009. — 19 с.

13. Постанова Кабінету Міністрів України від 25 грудня 1996 року № 1548 «Про встановлення повноважень органів виконавчої влади та виконавчих органів міських рад щодо регулювання цін (тарифів)».

14. Римар Г. А. Ціноутворення в Україні: стан та перспективи розвитку / Римар Г. А. // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. — ISSN 1994-1749. 2012. Вип. 1 (22). — С. 309-314.

15. Сидор І. Державне регулювання цін на продовольчі товари: вітчизняна практика та необхідність її удосконалення / І. Сидор // Галицький економічний вісник. — 2012. — №1 (34). — с. 25-30 — (економіка та управління національним господарством).